

FRÅN
ROCK 'N
ROLL TILL
OPERA
MATS
BÄCKER

foto

David Bowie, Bryssel, 1983.

Thais, Göteborgsoperan, 2010.

Mats Bäcker är fotografen som bara 19 år gammal tog den världsberömda bilden av punk-ikonen Iggy Pop. Sex år senare fotade han David Bowie. Det fotot såldes i höstas för en rekordsumma i Sverige. Idag har Mats lämnat rocken bakom sig och tar i stället banbrytande bilder i den klassiska världen.

text och reportagefoto _____ **Amy Lagerman**   foto _____ **Mats Bäcker**

EN SNABB SERIE ljusblixtar lyser upp rummet. Thump. Thump-thump. På grammfonen inne i studion rullar en samlings-LP från Motown. Barry White är välvald; glad och taktfast utan att dominera.

Vi befinner oss i fotograf Mats Bäckers studio på Kvarngatan i Stockholm. Klockan är knappt nio på morgonen men Mats har redan varit igång i flera timmar. Det är bitande kallt utanför, och kylan smiter in varje gång dörren öppnas och pressar sig emot de stora fönstren mot gården. I köket doftar det gott av nymalt kaffe. Mats är i full gång med kameran, men större delen av morgonen har gått åt till att rigga studion. Temat för stunden är blått och dramatiskt.

Dagens första jobb sker på uppdrag av teater Galeasen. En reklamaffisch till en kommande föreställning behöver en bild och Mats har fått förtroendet att ta den. Galeasens förra affisch – som fortfarande hänger uppe på stan – pryds också av Mats porträtt. Då fotade han ett frostigt kallt ansikte. Den här gången ska bilden uttrycka galenskap, helt i enlighet med föreställningens innehåll. I pjäsen fryser den fattiga huvudrollskaraktären sakta ihjäl i en snödriva. Under tiden flickan dör fantiserar hon ihop en saga om ett drömslott.

- **DET ÄR PRECIS** det här det handlar om, säger Martin Rosengardten, regissör för pjäsen *Det kalla hjärtat* som har premiär på teater Galeasen i april.

Han står tillsammans med producenten Agnes Rosenberg och formgivaren Janne Larsson runt Mats bärbara dator och studerar bilderna som Mats bränner av med kameran. Framför kameran, iförd ett döds-kallehalsband och ett tunt fläckigt linne, står skådespelerskan Sandra Hult bakåtböjd med höjda armar och sträckt hals. Halsbandet vilar tungt mot barmen och gnistrar vid varje andetag.

Bakom Sandra avfyrrar tre lamphuvuden ljus som studsar mot den stora hemmabygda reflektorskärmen framför henne. Kontrasterna är hårda och gruppen runt datorn ger Mats snabb återkoppling om att han är på rätt väg.

Sminket tog bara en kvart – hon skulle bara se smutsig ut – och kaffet var fortfarande varmt i kopparna när Sandra ställde sig i rätt position. Allt sköts effektivt. Till en början ska gruppen hitta formen, därefter följer jakten på känslan. Det går inte att missta sig på engagemanget.

– Jag gillade den där bilden som du precis tog, säger Janne. Den var ganska nära. Och kan vi sätta en jättesmal spot på halsbandet så att det gnistrar lite extra?

– Fast blir det inte lite för mycket med vidvinkeln, frågar Mats. Vi kan testa 50 millimeter också.

Samtidigt som han byter objektiv ställer han upp ytterligare ett lamphuvud för att lätta upp skuggorna på Sandras ansikte.

– Det här är helt fantastiskt, säger Janne medan han nickar och i luften skissar hur han skulle vilja placera texten. >

Iggy Pop, Köpenhamn, 1978.

Scenbild Från Göteborgsoperans Törnrosa med Mariko Kida (Aurora) och Jérôme Delbey.

Att hitta rätt uttryck i bilden är det som tar tid. När ljuset och utsnittet stämmer tar det inte många minuter innan jobbet är klart.

Just LP blir under intervjun lite av en visuell synonym med Mats. Kvalité. Mycket känsla och stil, och alltid med känslan i fokus.

–Det värsta jag vet är ytlighet! Foto är ett hantverk och det är jätteviktigt att vara personlig. Mina bilder visar en känsla, spontanitet, lätthet och dramatik, beroende på vad motivet föreställer.

ATT GÅ FRÅN rock till opera och balett kan synas vara ett jättekliv, men för Mats kom det helt naturligt och i fas med hans personliga utveckling. Samtidigt som Mats i tonåren fotade rockkonserter och artister spelade han sax i bandet Fiendens musik. Några år senare var Mats en av dem som drog i gång tidningen Schlager, där han också jobbade som bildredaktör. Genom jobbet kom han i kontakt

med Anton Corbijn och Pennie Smith vilket i sin tur resulterade i att han blev deras svenska agent.

–Men dum som jag var skickade jag tillbaka alla bilderna. Vilket var synd. När Schlager 2005 firade 25-årsjubileum på Mondo i Stockholm arrangerade jag en utställning med några av fotografierna som visats i tidningen. Jag ringde till Corbijn och frågade om han ville vara med, men han sa nej. Han hade nämligen rivit sönder sina gamla rockbilder. Med facit i hand hade jag lika gärna kunnat behålla dem.

Några år i musikbranschen var tillräckligt, och när fotografierna inte längre tilläts fota konserter utan krängel med ackrediteringar bestämde sig Mats för att det var nog. 1982 sökte han sig till Konstfack där han studerade foto. Samtidigt hade Dramaten fått upp ögonen för Mats bilder och frågade om han ville hjälpa dem att fota Thomas Ponténs uppsättning av *Hurly Burly* på Lilla scenen i Stockholm. Dramatens ordinarie fotograf Bengt Wanselius fotade Ingmar Bergmans alla föreställningar och hann inte med de andra. Mats hoppade på tåget.

Sju år senare, 1995, såg han en annons från Stockholmsoperan vars fotograf skulle gå i pension. Mats sökte och fick jobbet. Och fick verkligen användning av sin mångåriga erfarenhet av konsertfoto. Att alltid vara beredd på vad som kan hända och anpassa sig till ett skif- ➤

MATS BÄCKER BÖRJADE sin fotokarriär redan som tonåring när han sökte in på fotogymnasiet i Malmö i slutet av 70-talet. Samtidigt fotograferade han rockgrupper. Det som verkligen satte snurr på verksamheten var omslagsbilden på LP-skivan *Till mossan* av Karl P Dahl. Något år senare stod Mats mitt i publikhavet i Köpenhamn med kameran riktad mot scenen. Runt den då 19-åriga Mats knuffades och slogs människor och på scenen stod Iggy Pop. Det var där han tog den världsberömda bilden av punkikonen. Bilden som såldes för 56 000 kronor på Moderna kvalitén på Auktionsverket i april förra året.

–Men den dyraste rockbilden såldes faktiskt så sent som i höstas. Den bilden tog jag när jag var 25 år och David Bowie spelade låten *Cracked actor*.

I oktober 2009 såldes den för 75 000 kronor på Stockholms Auktionsverk, vilket gör den till den hittills dyraste rockbilden tagen av en svensk fotograf som sålts i Sverige.

Även om Mats lämnat konsertfotot bakom sig dyker han just nu ner djupt i arkiven. Han ska förmodligen ge ut två rockfotoböcker framöver. De kommer att omfatta Mats rockbilder mellan 1976 och 1983. Bokformatet blir, om Mats får bestämma, nostalgiska 31x31 – ungefär samma storlek som LP-konvoluten.

tande ljus ställer höga krav på fotograferna.

–Det är inte många i Sverige som kan fota dans. Även om kameran i dag ger oss möjlighet att ta bilder som inte gick att ta för några år sedan, måste fotografen fortfarande vara genuint intresserad och ha känsla för motivet.

Vilket Mats har. Han åker gärna runt i Sverige och går på opera- och balettföreställningar privat och lyssnar privat helst på klassisk musik. I jobbet lägger han ner mycket tid och möda på att fånga det där speciella i varje föreställning – också om han fotograferar föreställningen flera gånger. Ibland tar han plats på estraden med vidvinkeln, men oftast föredrar han att fota på avstånd med zoomm/1.8 monterad på converter 1,5x.

–Det är inte alltid bilden tjänar på att fotograferas i vidvinkel. Ofta blir det bättre när man skär ut en liten del av vad som händer på scenen med telet.

UNDER SITT MÅNGÅRIGA arbete på landets alla teaterscener har Mats lärt känna de flesta av stjärnorna. Tryggheten som nu är förknippad med hans namn är en del av servicen han erbjuder sina kunder. Producenterna vet vilken stil han har på sina bilder, att han jobbar snabbt och effektivt och att han alltid håller de överenskomna tiderna. Han är pålitlig. Artisterna har förtroende för honom och kan slappna av även om Mats är med och fotograferar på genrep.

–Ofta går jag på ett genrep bara för att få en känsla för vad som ska hända på scenen. När jag sen fokuserar med kameran har jag ju begränsad sikt på vad som händer utanför sökaren. Det är ett ständigt aber. Fotograferar jag när en dansare gör något jättehäftigt kan en annan dansare samtidigt göra något som är lika häftigt på andra sidan scenen. Jag kan omöjligt fånga allt på en gång.

MATS SKICKLIGHET GER honom mycket jobb, vilket leder till att kalendern i hans Iphone är proppfull med minnesanteckningar om möten, tågavgångar, studiosessioner och fotojobb i olika miljöer. Att säga nej är inget alternativ.

–Jag tackar i och för sig nej till det som jag inte behärskar, eller som jag inte tycker är roligt, men allt annat vill jag ju göra. Till exempel tar jag många av Göteborgsoperans föreställningsbilder och nästan alla

reklambilderna för de stora privata teaterproduktionerna i Stockholm som Hairspray och Singing in the rain. Jag jobbar med cirka tre stora produktioner i veckan och det är mer än de flesta.

- **FÖR ATT NÅ** framgång är det viktigt att specialisera sig. Med den tekniska utvecklingen följer högre krav på fotograferna, det gäller att utvecklas både tekniskt och konstnärligt. Det är ingen vits att försöka vara bra på allt, eftersom man då bara blir medelbra. Och det finns hundratal medelbra fotografer. Gå in för en sak och koncentrera dig på att utveckla den.

Fastän rådet är nödvändigt för den som vill livnära sig som fotograf erkänner Mats glatt att han själv bryter mot det.

-Jag gör en del modéfoto bara för att det är skitkul. Men med vänsterhanden, utan att ha ambitionen att bli bäst, eller att enbart fota mode.

För det är dansen och operan som Mats brinner för. Han har med sitt tydliga bildspråk skapat ett varumärke av sitt namn både inom rockvärlden och den klassiska. När tidningen Opus i julnumret listade de tjugo viktigaste personerna i Sverige för den klassiska musiken hamnade Mats som enda fotograf på en smickrande 16:e plats, något han är stolt tacksam över. Johannes Nebel, ansvarig utgivare för tidningen Opus, motiverar varför.

-Mats har brutit helt och hållet mot hur man brukar framställa artister inom den klassiska världen. Han har en egen, också internationellt, klass vad gäller stil.

I STUDIO HAR den lilla gruppen enats om formen på bilden. Det enda som återstår nu är innehållet. Sandra låter sig vant regisseras av profffstyckarna i studion. Kanske är det enklare att vara modell som yrkesaktis. Alla förslag konkretiseras utan krusiduller.

-Då testar vi olika uttryck, säger Mats. Prova att ha munnen både stängd och öppen.

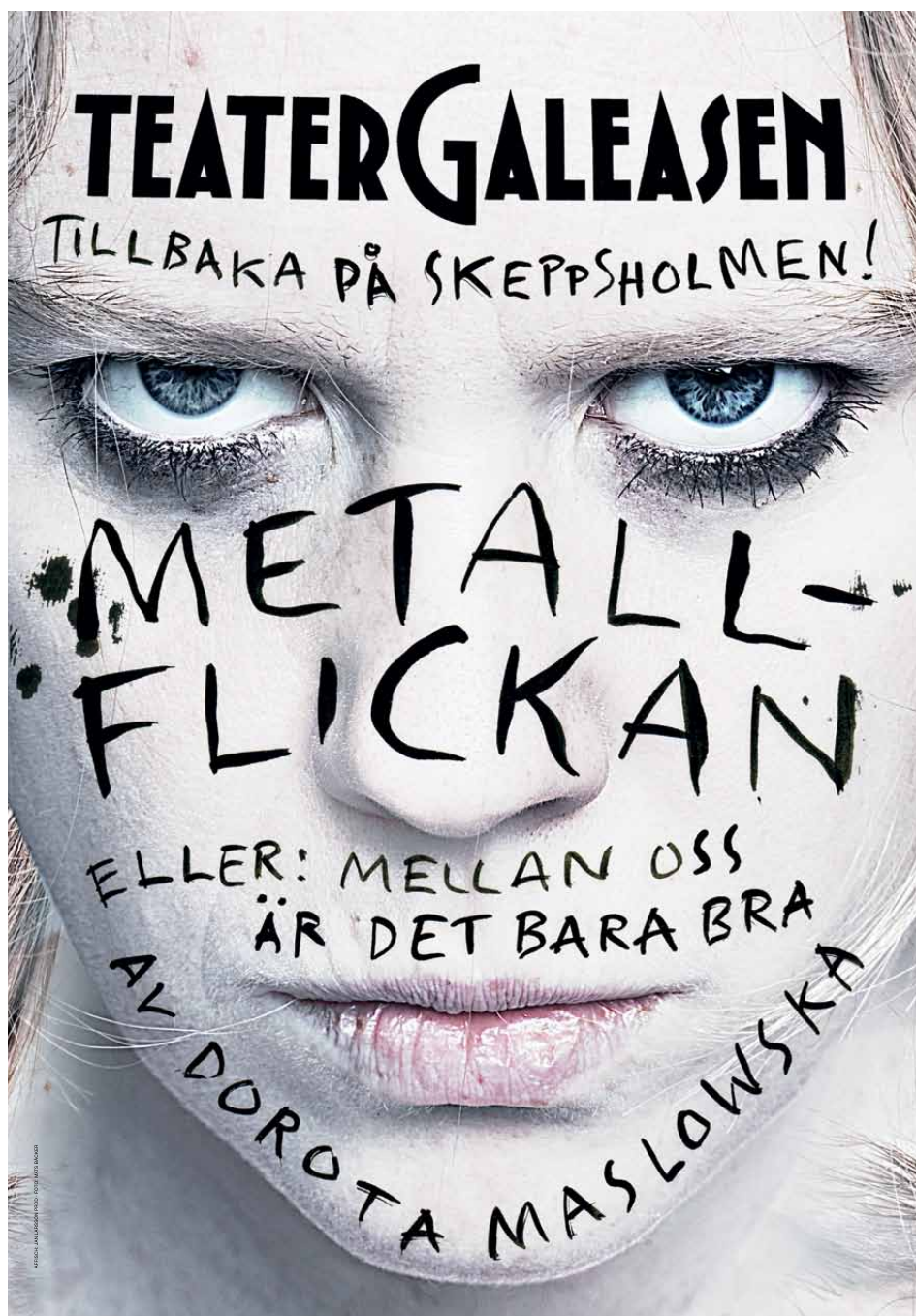
-Testa att tappa huvudet bakåt, säger Janne. Och ge oss ett leende med mycket tänder, så där lite crazy. Perfekt!

-Ligger skärpan okej, frågar Mats bakom kameran. Nu ligger den på strasset - ska vi inte ta lite på tänderna också?

Gruppen runt datorn håller med och studerar bilderna som i >

Skådespelerskan Sandra Hult var med också på förra reklamaffischen som Mats fotograferade till teater Galeasen.

snabb följd visas på skärmen. Det är tydligt att de jobbat samman tidigare.

–Det finns något i det där, säger Martin till Janne.

–Ja, uttrycket är både intensivt och galet.

Några fler exponeringar bränner av innan Mats låter kameran sjunka ner från ansiktet.

–Då så. Ska vi säga att vi är nöjda? Så sätter vi oss sen i lugn och ro och väljer ut bilden, och Sandra får gå och repa?

Sandra som tålmodigt hållit samma obekväma position större delen av tiden drar några kraftfulla drag med händerna över sina knottiga armar och sätter snabbt på sig vinterkläderna igen. Kort därefter är hon på väg till teatern. Mats följer med Janne och Agnes ut på gården för att ta några extra bilder av smycket. Därefter sätter de sig bakom datorn vid köks- och konferensbordet och går igenom bilderna. Mats förmedlar bara lugn fast klockan är 10. Om bara några få timmar väntar tåget till Göteborg och en föreställning på Göteborgsoperan. _____

MATS BÄCKER

Född 1958.

Bor Stockholm.

Familj Maria Lantz och två söner.

Utrustning Canon Eos 5D Mk II och gärna 70-200mm 2.8 IS eller 200mm 1.8 med teleconverter 1,5x. Jobbar mycket med ljussättning och äger ett antal blixtr från Pro, reflektorer och färgfilter. Vid behov hyr Mats Phase One och Hasselblad.

Webbsida www.matsbacker.se

